

Ольга Матівич

слухач магістерської програми

Науковий керівник: к.е.н., доцент Спільник І.В

Тернопільський національний економічний університет

АНАЛІЗ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА

Сьогодні всі підприємства України функціонують у складних і мінливих економічних умовах. Проте, на діяльність підприємств негативно впливають не лише фактори зовнішнього середовища, а й відсутність забезпечення відповідного рівня фінансової стійкості, належного рівня управління фінансовим станом, що є провідним елементом фінансового менеджменту, необхідною передумовою стабільного розвитку підприємства. Тому забезпечення фінансової стійкості та управління фінансовим станом підприємства є одним із пріоритетних завдань.

Фінансовий стан підприємства є результатом взаємодії всіх елементів фінансових відносин, що саме виникають у підприємства саме в процесі господарської діяльності, і характеризується як розміщенням і використанням активів, так і джерелами їх формування. Поняття фінансового стану підприємства в науковій літературі характеризується різними вченими, серед яких можна визначити: О. Філімоненкова, А. Поддєрьогіна, П. Марича, С. Онисько, О. Олійника та С. Мошенського.

За визначенням Філімоненкова О. С.: „Під фінансовим станом підприємства розуміють рівень його забезпеченості відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями” [2, с. 275]. Онисько С. М. та Марич П. М. сформулювали таке визначення: „Фінансовий стан підприємства характеризується забезпеченістю його фінансовими ресурсами, які необхідні для нормального функціонування, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними і фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю” [3, с. 311].

«Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів» [1, с. 323].

«Однією із складових економічного потенціалу є його фінансовий стан (потенціал). Щодо фінансової сторони діяльності суб'єкта господарювання необхідно вирішувати два основних завдання:

підтримання здатності відповідати за поточними фінансовими зобов'язаннями – характеристика фінансового стану підприємства з позиції короткострокової перспективи;

забезпечення довгострокового фінансування в бажаних обсягах і здатності підтримувати існуючу або бажану структуру капіталу – оцінка фінансового стану підприємства з позиції довгострокової перспективи», – визначили Мошенський С. З. та Олійник О. В. [4, с. 438].

Кожне підприємство намагається досягнути стійкого фінансового стану, який полягає у оптимальному співвідношенні власних, запозичених і залучених фінансових ресурсів, та забезпечити ефективно їх використання для своєчасних розрахунків з постачальниками, а також з бюджетом та іншими ланками фінансової системи, подальшого соціального та також

Запорукою ефективного управління фінансовим станом підприємства є налагоджений аналіз показників звітності, його належний організаційний та методичний рівень, який не лише дозволяє визначити шляхи покращення організації фінансової роботи на підприємстві, але забезпечити конкурентоспроможність на ринку та інвестиційну привабливість.

Аналіз фінансового стану підприємства здійснюється за системою показників, що характеризують фінансово-господарську діяльність, зокрема: показники майнового стану; фінансової стійкості та стабільності; ліквідності та платоспроможності; показники прибутковості.

Слід відзначити два напрямки вдосконалення управління фінансовими показниками діяльності підприємства:

удосконалення оцінки результативних показників та модифікації і поглиблення аналізу, а також інформаційної бази. Також пропонується поєднати два типи аналізу, а саме динамічний і статистичний, що дасть змогу отримати оцінку фінансового стану підприємства. Це дасть проаналізувати і оцінити

фінансово-економічний стан підприємства не на певну дату, а за певний проміжок часу, тобто ми зможемо проаналізувати всі фінансові показники діяльності підприємства у динаміці.

зміна самих розрахункових показників для оцінки кредитоспроможності, платоспроможності, фінансової стійкості. Можна зробити висновок що це дасть змогу пов'язати та комплексно, системно оцінити фінансово-економічний стан підприємства.

Факторами формування фінансового стану є забезпеченість підприємства фінансовими ресурсами та структура авансованого капіталу, раціональна структура активів та їх оптимальна оборотність, рентабельність діяльності, своєчасність та повнота розрахунків підприємства.

При аналізі фінансового стану здійснюють:

- загальну оцінку майна підприємства в цілому і в розрізі його груп, виявлення причин, що зумовили його зміну, оцінку зміни темпів зростання мобільних (оборотних) та необоротних активів;
- оцінку стану запасів і витрат, виявлення причин утворення наднормативних запасів та витрат;
- оцінку зміни джерел коштів формування майна підприємств, в тому числі власних оборотних коштів, розрахунок показників фінансової стійкості та оцінку їх зміни;
- оцінку ефективності використання оборотних засобів та виявлення напрямків зміцнення фінансової стійкості підприємства;
- оцінку стану розрахунків та платоспроможності підприємства;
- оцінку зміни складу і структури грошових потоків підприємства.

В аналізі фінансового стану використовують показники:

Загальна вартість активів, які знаходяться в розпорядженні підприємства. Показник дає узагальнюючу вартісну оцінку майна і боргових прав, що відображені в балансі підприємства. Ріст цього показника свідчить про ріст майнового потенціалу підприємства і заслуговує позитивної оцінки.

Структура активів підприємства. Випереджаючі темпи росту оборотних активів в складі майна підприємства на фоні позитивної динаміки валюти балансу свідчать про приріст виробничого потенціалу, підвищення рівня його мобільності, визначають позитивну тенденцію до прискорення оборотності капіталу.

Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у вартості майна розраховують як відношення залишкової вартості основних засобів до вартості майна. Динаміка цього показника свідчить про стан матеріально-технічної бази та інвестиційну політику підприємства.

Коефіцієнт реальної вартості засобів виробничого призначення в майні розраховується як частка від ділення чистої вартості засобів, що характеризують виробничий потенціал (основні засоби, виробничі запаси і незавершене виробництво), до вартості майна. Зниження цього коефіцієнта свідчить про втрату потенційних виробничих можливостей.

Загальна вартість пасивів, які знаходяться в розпорядженні підприємства. Показник дає узагальнюючу вартісну оцінку джерел формування активів, що відображені в балансі підприємства. Ріст цього показника свідчить про нарощування авансованого капіталу і заслуговує позитивної оцінки.

Коефіцієнт концентрації власного капіталу характеризує частку власників підприємства в загальній сумі засобів, авансованих в його діяльність. Чим вище значення цього коефіцієнта, тим більш фінансово стійке, стабільне та незалежне підприємство. Оптимальне значення коефіцієнта не менше 0,5.

Коефіцієнт співвідношення позиченого і власного капіталу показує скільки позиченого капіталу припадає на 1 грн. власного. Ріст коефіцієнта свідчить про посилення залежності підприємства від зовнішніх джерел, ослаблення фінансової стійкості.

Коефіцієнт довгострокового залучення позиченого капіталу вказує на частку довгострокових кредитів, які використовуються поряд із власним капіталом для фінансування активів. Ріст коефіцієнта в динаміці означає посилення залежності від зовнішніх інвесторів.

Коефіцієнт маневрування власного капіталу вказує на частину власного капіталу, яка спрямована в оборотні активи. Ріст свідчить про посилення фінансової стійкості.

Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом характеризує наявність у підприємства власного оборотного капіталу, який необхідний для поточної діяльності. Зростання означає зміцнення фінансової стійкості.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності – відношення грошових коштів та їх еквівалентів до поточних зобов'язань (0,2-0,25). Показує частку зобов'язань, які можуть бути погашені негайно.

Коефіцієнт проміжної ліквідності – відношення грошових коштів та їх еквівалентів, засобів в розрахунках до поточних зобов'язань (0,7-0,8). Характеризує перспективну платоспроможність.

Коефіцієнт загальної ліквідності – відношення всіх поточних активів до поточних зобов'язань (2-2,5) Показує, скільки гривень поточних активів припадає на 1 грн. поточних зобов'язань..

Отже, фінансовий стан – комплексне поняття, яке відображає ряд найважливіших сутнісних характеристик фінансового здоров'я підприємства.

За умов ринкової економіки нормальне функціонування підприємств, ефективність їх роботи значною мірою залежить від їх стабільного фінансового стану, адже лише за цих умов підприємства зможуть виконувати свою виробничу програму, забезпечувати своєчасність і повноту розрахунків з постачальниками, працівниками, бюджетом, банками тощо. Отже, аналіз показників фінансового стану має винятково важливе значення. Тому саме для того щоб підприємство отримувало дохід, а також і відповідний фінансовий стан підприємства, керівник повинен, аналізуючи, контролювати процес щодо відповідності основних аналітичних параметрів прийнятному їх рівню.

Список використаних джерел

1. Фінанси підприємств: підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. Поддєрьогін А. М. Київ: КНЕУ, 2006. 546 с.
2. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: МАУП, 2004. 328 с.
3. Онисько С. М., Марич П. М. Фінанси підприємств: підручник для студентів вищих закладів освіти. – 2-ге видання, виправлене і доповнене. Львів: „Магнолія Плюс”, 2006. 367 с.
4. Фінанси підприємств / [А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк, С. О. Булгакова та інші]: під ред. А. М. Поддєрьогіна. Київ: КНЕУ, 2006. 552 с.
5. Спільник І. В. Аналіз фінансової діяльності фірми. Тернопіль: Економічна думка, 2006. Випуск 16, С. 78-82.
6. Спільник І. В., Ярощук О. В. Принцип системності в аналітичних дослідженнях. Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярощук (голов. ред.) та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2018. Том 28. № 2. С. 182-190.
7. Спільник І. В. Проблемні аспекти аналізу власного капіталу підприємства. Інноваційні засади управління підприємствами в умовах сталого розвитку: матеріали П'ятої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України М. Г. Чумаченка, (Тернопіль, 25 березня 2016 року) / МОН України, ТНТУ ім. І. Пулюя [та ін.]. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2016. С. 99-100.